

הַרְשָׁעִים, וּמִיָּהוּ שֶׁהוֹפֵךְ אוֹתוֹ?
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁשׁוּלֵט עָלָיו,
וְהָרִי פֶרְשֵׁיהָ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: אָבָא, כִּיּוֹן
שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵיךְ יוֹדֵעַ
שֶׁהָאֵילָן הֵזָה הֵיךְ עֲתִיד לִגְרַם
מִיָּתָה לְאָדָם (וּלְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁעֲתִידוֹת
לְהֵיוֹת אַחֲרָיו), לְמָה בְּרָא אֶת הָאָדָם
שֶׁעֲתִיד לְחַטֵּא לְפָנָיו? אָמַר לוֹ:
בְּנֵי הַדְּמוּת שְׁלֹמְעֵלָה לֹא הֵיָתָה
שְׁלֵמָה עַד שֶׁבְּרָא אֶת הָאָדָם, שֶׁכָּף
הֵיךְ הָאָדָם שְׁלֹמְעֵלָה (כִּלְפֵי הָאָדָם
שְׁלֵמָטָה), כְּמוֹ שֶׁהִנְשָׂמָה כִּלְפֵי
הַגּוֹף. וְכִמוֹ שֶׁאֵין מַעֲשֵׂה לְנִשְׁמָה
לְלֹא הַגּוֹף, כִּף הֵיךְ צָרִיף לַעֲשׂוֹת
דְּמוּת לְמִטָּה לְהוֹצִיא בּוֹ מַעֲשֵׂה,
וְהַכֵּל כְּמוֹ (בְּמַעֲשֵׂה) שְׁלֹמְעֵלָה,
אָדָם הוּא לְחֻשְׁבוֹן קָטָן שֶׁל
חֲנוּן תְּשַׁע נְקֻדּוֹת, הַפְּעֵלָה שְׁלוֹ,
הַשְּׂכִינָה כְּלוּלָה בְּכָל (מְכַל) אוֹתוֹת
הַתּוֹרָה, וְהַכֵּל כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה.

הָאָדָם שְׁלֹמְעֵלָה לֹא הֵיךְ שְׁלֵם
בְּלֵי נְקֻבָּה, זֶהוּ שְׁכָתוּב זָכָר וְנְקֻבָּה
בְּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם, אָדָם
זָכָר וְאָדָם נְקֻבָּה, וְכִשְׁנִבְרָא הָאָדָם
שְׁלֹמְטָה שֶׁהוּא נְקֻבָּה, זֶהוּ שְׁכָתוּב
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ, הַשְּׁתֵּלֵם הַדְּמוּת
שְׁלֹמְעֵלָה, וְזֶהוּ סוּד כִּי לֹא הִמְטִיר
יְהוָה אֱלֹהִים וְכוּ', וְלְמָה?
מִשׁוּם שֶׁאָדָם אֵין, וּמִשׁוּם זֶה
מְכָרַח הֵיךְ אָדָם לְבָרָא אוֹתוֹ,
לְהַשְׁלִים בּוֹ אֶת הַדְּמוּת
שְׁלֹמְעֵלָה, וְהַנְּקֻבָּה בְּאָדָם הֵיךְ
הֵיָתָה אַחַת. זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי אַחַד
קָרָאתִיו וְגוֹמֵר, וְזֶה סוּד הַנְּשָׂמָה.

אַחַר כֵּן אָמַר לֹא טוֹב הֵיכָּתוּב הָאָדָם
לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנִגְדּוֹ, זֶה
הַגּוֹף, שֶׁהוּא עֶבֶד שְׁפָחָה כְּלוּל
מִטּוֹב וְרָע, כְּדִי שִׁיְהִיָּה לוֹ שְׂכָר
וְעִנְשׁ, וּבִשְׂכִילוֹ אָמַר רְאֵה נִתְּתִי
לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב
אֶת הַמּוֹת וְאֶת הַרָע, וְאָמַר לוֹ
וּבְחַרְתָּ בַחַיִּים, שְׂאֵם לֹא נִתְּנָה

וּמֵאֵן אִיהוּ דְאַפִּיךָ לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
דְשְׁלִיט עָלֵיהּ וְהָא אוּקְמוּהָ.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר אָבָא, כִּיּוֹן דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא הֵיךְ יוֹדֵעַ דְאֵילָנָא דָּא הוּא
עֲתִיד לִגְרַמָּא מִיָּתָה לְאָדָם (וּלְכָל בְּרִיּוֹן דְעֲתִידִין לְמַהוּ
אַבְתְּרִיהּ) אֲמַאי בְּרָא לִיָּה לְאָדָם דְעֲתִיד לְמַחְטֵי
קַמִּיָּה, אָמַר לִיָּה בְּרִי דִיּוּקְנָא דְלַעֲיִלָּא לָּא הוּא
שְׁלִים עַד דְבְּרָא לְאָדָם, דְהִכִּי הוּא אָדָם
דְלַעֲיִלָּא (כ"ו לְנַבִּי אָדָם דְלַתְּמָא), כְּגוֹנוּנָא דְנִשְׁמָתָא
לְגַבֵּי גּוּפָא, וְכַמָּה דְלָא אִית עוּבְדָא לְנִשְׁמָתָא
בְּלֹא גּוּפָא, הִכִּי הוּא צָרִיף לְמַעֲבַד דִּיּוּקְנָא
לְתַתָּא לְאַפְקָא בִּיָּה עוּבְדָא, וְכִלְלָא כְּגוֹנוּנָא
(כְּעוּבְדָא) דְלַעֲיִלָּא, אָדָם אִיהוּ לְחֻשְׁפִּין זְעִיר
דְחֲנוּן תְּשַׁע נְקוּדִין, פְּעוּלָה דִּילִיָּה שְׂכִינְתָּא
כְּלִילָא בְּכָל (מְכַל) אַתְוּוֹן דְאוּרִיָּתָא, וְכִלְלָא
כְּגוֹנוּנָא דְלַעֲיִלָּא.

אָדָם דְלַעֲיִלָּא לֹא הוּא שְׁלִים בְּלֹא נוּקְבָא,
הָדָא הוּא דְכַתִּיב (שם ה ב) זָכָר וְנְקֻבָּה
בְּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם, אָדָם דְכַר, וְאָדָם
נוּקְבָא, וְכַד אַתְבְּרִי אָדָם דְלַתְּמָא דְאִיהוּ נוּקְבָא,
הָדָא הוּא דְכַתִּיב (שם א כו) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אֲשַׁתְּלִים דִּיּוּקְנָא דְלַעֲיִלָּא, וְדָא
אִיהוּ רְזָא כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים
וְכוּ' (שם ב ה), וְאֲמַאי בְּגִין דְאָדָם אֵין, וּבְגִין דָּא
מוּכְרַח הוּא אָדָם לְמַבְרִי לִיָּה, לְאַשְׁתְּלִים בִּיָּה
דִּיּוּקְנָא דְלַעֲיִלָּא, וְנוּקְבָא בְּהִיא אָדָם בְּהִי הוּא
חַד, הָדָא הוּא דְכַתִּיב (ישעיה נא ב) כִּי אַחַד
קָרָאתִיו וְגוֹמֵר, וְדָא רְזָא דְנִשְׁמָתָא.

לְבַתֵּר אָמַר (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הֵיכָּתוּב הָאָדָם
לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנִגְדּוֹ, דָּא גּוּפָא
דְאִיהוּ עֶבֶד שְׁפָחָה כְּלִיל מִטּוֹב וְרָע, בְּגִין
לְמַהוּ לִיָּה אַגְרָא וְעוּבְנָשָׁא, וּבְגִינָה אָמַר (דברים
ל א) רְאֵה נִתְּתִי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת

בְּיָדוֹ, לֹא הָיָה לוֹ שְׂכָר וְעִנְשׁ וְהָיָה כְּבַהֲמָה, וְעַם כָּל זֶה הִרְאָה לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל מָה שְׂאָרַע לוֹ, אִם הָיָה מִטָּה כְּלָפֵי חֶסֶד, שֶׁהוּא כְּלָפֵי זְכוּת, אוֹ אִם הָיָה מִטָּה בַּה כְּלָפֵי חוּבָה, שְׂאֵם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בְּמִיתָתוֹ, לֹא הָיָה מִרְאָה לוֹ שְׁנֵי הַדְרָכִים שְׁלוֹ, שֶׁהֵם מוֹת וַחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן. וְהִרְאָה לוֹ שְׁלֹא הָיָה מְעַרְב טוֹב בְּרַע, שֶׁהַפְרִידִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאָדָם וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וְסוּד הַדְּבָר - וְהַבְדִּילָה הַפְרָכָת לָכֵם, וְכָף עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגוּף הָאָדָם שְׂרַעְפָּת, שֶׁהַפְרִיד בֵּין הַדְרָגוֹת שֶׁל הָעֵץ הַטוֹב וּבֵין הַדְרָגוֹת שֶׁל הָעֵץ הָרַע, וְצוּהוֹ אוֹתוֹ שְׁלֹא לְעַרְב טוֹב עִם רַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמַעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא צוּהוֹ אוֹתוֹ לְהִשְׁמַר מִמֶּנּוּ, וְאַחַר כֵּף אָמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַת עִמָּדִי וּגְוֹמַר.

בִּינְתַיִם הֵנָּה זָקֵן אָחִד הַיּוֹדֵמֵן לוֹ, וְאָמַר: רַבִּי רַבִּי, הֲרִי רְאִיתִי פְסוּק שְׂאוֹמֵר בַּתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל, וְהֲרִי הַתּוֹרָה הֵיטָה קָדָם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְרְאִיתִי שֶׁהָעוֹלָם קָדָם לְאָדָם, שֶׁכָּל הָעוֹלָם וְצִרְכּוֹ נִבְרָאוּ קָדָם שֶׁנִּבְרָא אָדָם, אִם כֵּף, מָה הַתְּקֵנָה שֵׁשׁ כָּאֵן? אָמַר לוֹ: זָקֵן, וְהֲרִי כְּתוּב שֶׁנִּשְׁמָוֹת הַצְּדִיקִים נִקְרָאוּ קָדָם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלֶּא נִשְׁמָה, שֶׁנֶּאֱמַר בַּה נֵר יְהוּ"ה נִשְׁמָת אָדָם, הִיא הַנִּשְׁמָה שֶׁל הָאָדָם שְׁלִמְעָלָה. אֶלֶּא יֵשׁ אָדָם וְיֵשׁ אָדָם, יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל הַנִּשְׁמָה, וְיֵשׁ אָדָם שֶׁל הַגּוּף, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָדָם לְהִבָּל דְּמָה,

הַטוֹב אֶת הַמּוֹת וְאֶת הָרַע, וְאָמַר לִיָּה וּבַחֲרַתְּ בַחַיִּים, דָּאֵם לֹא יִהְיֶה בְּיָדֵיהָ, לֹא הָיָה לִיָּה אֲגָרָא וְעוֹנֵשָׁא, וְהָיָה כְּכַעֲרָא, וְעַם כָּל דָּא אַחֲזִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִיָּה, כָּל מָה דְּאִירַע לִיָּה, אִם הָיָה מִטָּה כְּלָפֵי חֶסֶד דִּהוּא כְּלָפֵי זְכוּ, אוֹ אִם הָיָה מִטָּה בַּה כְּלָפֵי חוּבָא, דְּאִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא בְּמִיתָתֵיהָ לֹא הָיָה אַחֲזִי לִיָּה תְרִין אוֹרְחִין דִּילֵיהָ, דְּאִינוּן מוֹת וַחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן.

וְאַחֲזִי לִיָּה דְלֹא הָיָה מְעַרְב טוֹב בְּרַע, דְּאִפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית א ד) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאָדָם וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וְרָזָא דְמִלָּה וְהַבְדִּילָה הַפְרָכָת לָכֵם (שְׁמוֹת כו לג), וְהָכִי עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגוּפָא דְבַר נֵשׁ טְרַפְשָׁא, דְּאִפְרִישׁ בֵּין דְּרַגְיִן דְּאִילָנָא דְטוֹב, וּבֵין דְּרַגְיִן דְּאִילָנָא דְרַע, וּמִנֵּי לוֹן דְּלֹא לְעַרְבָא טוֹב עִם רַע, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית ב יז) וּמַעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנֵּי לִיָּה לְאַסְתְּמָרָא מִנֵּיהָ, וּלְכַתֵּר אָמַר אִיהוּ (שם ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַת עִמָּדִי וּגְוֹמַר.

אֲדַהְכִי הָא סְבָא חַד אַזְדֵּמֵן לִיָּה, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא חֲזִינָא קָרָא דְּאָמַר בְּאוֹרֵייתָא (בְּמִדְבַר יט ד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל, וְהָא אוֹרֵייתָא קָדָם דְּאִתְּבְרִי עֲלֵמָא הוֹת, וְחֲזִינָא דְּעֲלֵמָא אֲקָדִים לְאָדָם, דְּכָל עֲלֵמָא וְצִרְכּוֹי אִתְּבְרִיאוּ קָדָם דְּאִתְּבְרִי אָדָם, אִי הָכִי מְאִי תְקַנְתָּא אִית הַכָּא, אָמַר לִיָּה סְבָא וְהָא כְּתִיב דְּנִשְׁמָתִין דְּצְדִיקֵי יֵא אִתְּבְרִיאוּ קָדָם דְּאִתְּבְרִי עֲלֵמָא, כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית א א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים וְלִית רֵאשִׁית אֶלֶּא נִשְׁמָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהָ (מְשָׁלִי כ כז) נֵר יְהוּ"ה נִשְׁמָת אָדָם,

אִיהִי נִשְׁמָתָא דְּאָדָם דְּלַעֲלֵלָא, אֶלֶּא אִית אָדָם וְאִית אָדָם, אִית אָדָם דְּאִיהוּ